

Юбилеен сборник, посветен на 100-годишнината от Балканската война, осветлява нови факти и трактовки за военните събития и следвоенното развитие на Родопския край

Сборникът „100 години Балканска война – 100 години свобода за Родопите“, издаден тази година от Регионалния исторически музей „Стою Шишков“ – Смолян, бе представен в София на 7 октомври в залата на Съюза на тракийските дружества в България. Съвместната проява на смолянския музей, Съюза на тракийските дружества в България,

Дружество „Тракия“ – София и Централен клуб „Родопи“ – София бе посветена на 101-та годишнина от Балканската война и Освобождението на Среднородопския край, което община Смолян отбелязва като свой празник на 21 октомври. Към събитието проявиха интерес много от авторите на докладите, включени в сборника, представители на Министерството на отбраната, БАН и Историческия факултет на Софийския университет „Климент Охридски“, живеещи в София родопчани, членове на дружество „Тракия“ и Централен клуб „Родопи“.

Сборникът включва студии и доклади от Националната научна конференция, проведена се в Смолян от 15 до 17 октомври 2012 година по повод 100-годишнината от Освобождението на Родопите под научното ръководство на академик Георги Марков. Родопите са стратегически театър на военните действия през есента на 1912 година и в този смисъл българската историография е в дълг към темите, които само на пръв поглед имат отношение към краезнанието, но всъщност са с национална значимост, каза академик Марков, който представи изданието. Според него и 100 години след освобождението на Родопите е възможно да се открият нови факти и да се осмисли по нов начин това славно разделно събитие в новата българска история. Той оцени сборника като модерно издание, вписващо се в съвременните европейски тенденции на историографията, което представлява принос в честването на 100-годишнината от Балканската война. В него са отразени различни гледни точки, пречупени през преживяванията, оценките и възприятията на реалните участници в бойните действия – генерали, офицери и обикновени войници. Разискванията по

отделни въпроси ще продължат. Думата на професионалните историци „тежи“ достатъчно, за да бъде чута и разбрана от сънародници и чужденци, отбеляза академик Марков.

Срещата със столичната публика бе открита от председателя на Дружество „Тракия“ Величко Пачилов. Своето отношение по обсъжданата проблематика изрази част от

присъстващите автори на сборника – проф.дин Тодор Петров, проф.дин Светлозар Елдъров, доц.д-р Георги Митринов, доц.д-р Румяна Първанова, Катя Сулинаджиева, Андрей Печилков. Темата провокира за изказвания и други участници в срещата.

Изданието с обем от 422 страници, което включва 28 научни разработки от 32 автори, с резюмета на английски език, получи висока оценка. Публикациите са разпределени в три дяла: Войната в Родопите: нови факти, нови оценки; Социално-икономически и административни промени в Родопите след Балканската война; Знанието за Балканска война – изучаване и преподаване. Авторите са учени от различни институти на БАН, университети и музеи, архивни и музейни експерти, преподаватели във висши и общообразователни училища от Смолян, София, Пловдив, Кърджали, Хасково, Благоевград, Велинград, Перушица, Девин, Варна.

Освен новите факти и трактовки за военните събития приносен характер има и вторият панел за социално-икономическите и административните промени в Родопите след Балканската война, които са в изследователския интерес на част от авторите.

Установяването на българската власт в планината води до промени в административното управление, в стопанския и културния облик на новоосвободените земи. Родопите навлизат в „модерното време“.

За първи път се коментира преподаването на Балканската война в

системата на българското образование и представянето на изводите и поуките пред ученици и студенти. Знанието за Балканската война като изучаване и преподаване в средните училища, отразяването на Освободителната за южните територии на българските земи война е с трайна възпитателна стойност и не е подложено на противоречиви оценки в учебниците като следващите войни за национално обединение. Представени са реализирани възможности на музеи и архиви, на училищни клубове за затвърждаване на историческата памет у българските младежи като обосновка на тяхната национална идентичност. В разработките участват преподаватели от Смолян и Девин, които споделят своя опит на преподаване на темата за Балканската война в уроци или извънкласни форми, разказа директорът на Регионалния исторически музей „Стою Шишков“ Таня Марева.